

Список використаної літератури

1. Хартія основоположних прав ЄС – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/994_524. – Назва з екрану.
2. European Principles of Public Administration, Sigma Papers: No. 27, Paris, OECD, 1998.
3. Конвенція та окремі рішення Європейського суду з прав людини. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_004. – Назва з екрану.

Людмила АКІМОВА

к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів та економіки природокористування НУВГП

Іван РИБАК

*магістр державного управління,
Народний депутат України,
Голова підкомітету Верховної Ради України
з питань державного моніторингу
навколишнього природного середовища
Комітету Верховної Ради України з питань екологічної
політики, природокористування та ліквідації
наслідків Чорнобильської катастрофи*

ЄВРОПЕЇЗАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ІНСТИТУЦІЙНИХ СИСТЕМ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

Влада та система державного управління є особливою частиною процесу інтеграції до Європейського Союзу, оскільки не існує однозначних та жорстких норм, які визначають модель адміністрації державного управління, яка повинна бути запроваджена країнами-кандидатами. До держав-членів ЄС застосовуються так звані «вимоги про виконання». Держави-члени повинні бути здатними реалізовувати європейські законодавство та політики у своїх країнах. З цього погляду держави-члени є взаємозалежними. Рівномірне функціонування Європейського Союзу в цілому та інтереси окремо взятих держав-членів залежать від адміністративної здатності кожної країни. Фактично «уряд ЄС» по своїй суті є ланцюгом національних урядів та адміністрацій державних органів. І цей ланцюг настільки сильний, наскільки є сильною найслабша його складова.

Європеїзація національних правових систем та державних органів здійснюється різними способами, з яких лише деякі передбачають безпосередній вплив правових актів, прийнятих на рівні ЄС. Розрізняють три моделі європеїзації національних інституційних систем: а) механізм інституційного підлаштування: ЄС, реалізуючи свою політику, окреслює конкретні інституційні вимоги, до яких повинна підлаштуватися кожна

держава-член Європейського Союзу; ЄС визначає інституційну модель у даній сфері; б) механізм зміни внутрішньонаціональної структури шансів і можливостей (зміна умов гри): право ЄС спричиняє зміни в розподілі засобів та повноважень між національними «акторами», що в результаті порушує існуючу інституційну рівновагу та вимушує до трансформації системи інституцій; в) механізм зміни переконань та очікувань суспільних акторів: це фактично «найслабший» механізм, оскільки європейська політика не диктує ані конкретних інституційних розв'язань, ані не вимушує до зміни інституційного підґрунтя стратегічної взаємодії, а призводить до трансформації інституційної системи внаслідок зміни ставлення суспільних акторів до певних аспектів реальності. Цей механізм базується на логіці пізнання [1].

Поєднання названих вище трьох механізмів можна віднайти в будь-якій сфері європейської політики. Однак існує тенденція до пов'язування окремих механізмів з певними політиками Європейського Союзу. Тому безпосередність інституційного впливу є домінуючою характеристикою нових політик, що регулюють ЄС, які спрямовані на обмеження або ліквідацію негативних внутрішніх наслідків ринкової діяльності: охорона навколишнього середовища, охорона здоров'я і безпека праці, захист споживачів, деякі аспекти соціальної політики. В цих сферах політики ЄС спрямовані на заміщення локальних, внутрішньонаціональних інституційних розв'язань уніфікованими моделями ЄС. У літературі такий підхід називають позитивною інтеграцією [2].

На відміну від наведеної вище ситуації, у сфері «старих» регуляторних політик маємо справу з так званою негативною інтеграцією, яка в цілому опирається на другий механізм, описаний вище [3]. Старі регуляторні політики займаються «створенням ринку»: визначають доступ до ринку, діяльність на ринку, встановлюють норми відповідного функціонування ринків. Загалом вони зорієнтовані на лібералізацію та дерегуляцію з метою забезпечення належного функціонування Внутрішнього ринку ЄС. Тому їх основним завданням є заборона, спрямована проти всіх регулювань на національному рівні, які б могли створювати бар'єри для вільного переміщення товарів та послуг. Наприклад, заборона застосування обмежень у торгівлі товарів, приводить до можливості вільного експорту товарів на інші ринки, а з другої сторони, необмеженого імпорту з інших ринків, запроваджує істотні зміни в механізмах прийняття економічних рішень національними виробниками товарів. Внаслідок такої зміни структури «ринкових шансів і можливостей» відбудуться інституційні зміни в даній сфері як з боку виробників та продавців товарів, так і з боку державних органів, що займаються здійсненням нагляду та контролю за цією частиною ринку та відповідних суспільних відносин. А отже вплив на формат державних органів відбувається опосередковано за допомогою механізму «регуляторної конкуренції»: Внутрішній ринок, який розширюється,

переміщення товарів, працівників і капіталу змушують національні адміністрації до покращання національного законодавства в такий спосіб, щоб воно не становило перешкоду для власних суб'єктів підприємницької діяльності і не знижувало їх конкурентоздатності на європейському ринку.

Третій із згаданих механізмів становить основу для так званої скелетної інтеграції, сутністю якої є створення перешкод для майбутньої сильнішої, обов'язкової позитивної або негативної інтеграції. У цьому механізмі мова йде насамперед про зміну способу розуміння в державах-членах певної проблеми, конкретне розв'язання якої в даному моменті неможливе, виходячи із відмінностей та різниці в підходах до вирішення даного питання. В такому випадку європейська політика спрямована на стимулювання та забезпечення підтримки загальних цілей європейських реформ шляхом зміни «політичного клімату» навколо проблеми, що повинна бути вирішена в майбутньому.

Отже, замість чітко сформульованих норм існує певний набір критеріїв, що стосуються адміністративних процедур та проходження державної служби, яких повинні дотримуватись органи державної влади, щоб відповідати цінностям демократичного суспільства. Ці критерії складають сутність Європейського адміністративного простору (European Administrative Space), чий принципи повинні бути реалізовані кожною державою-членом ЄС. Як зазначалося раніше, право ЄС визначає виключно кінцеві результати діяльності національних державних органів та засади, якими вони повинні керуватись для досягнення цілей. Тому Європейський адміністративний простір насправді створений не шляхом безпосереднього впровадження певних норм адміністративного права в кожній національній адміністрації, а шляхом послідовного застосування критеріїв результативності як органами контролю та аудиту Європейської Комісії, так і їх застосування в рішеннях Суду ЄС. Рішення Суду становлять реальне підґрунтя для трансформації національних систем державного управління і способів їх функціонування.

Таким чином, результативність, що є спорідненою за змістом до ефективності, полягає у тому, щоб забезпечити успішність державного управління у досягненні цілей та вирішенні суспільних проблем, що були поставлені перед ним з боку уряду або визначені законодавством. Результативність передбачає аналіз існуючої державної політики, а також оцінку того, наскільки добре ця політика втілюється органами державної влади та державними службовцями.

Список використаної літератури

1. C. Knill, D. Lehmkuhl. How Europe Matters. Different Mechanisms of Europeanization. European Integration online Papers (EIoP), Vol. 3 (1999) No. 7.
2. F.W. Scharpf. Governing in Europe. Effective and Democratic. Oxford: Oxford University Press, 1999.
3. P. Taylor. The Limits of European Integration. London: Croom Helm, 1983.

Наталія БАБЯК

*викладач Львівського державного
університету внутрішніх справ*

ДО ПИТАННЯ УДОСКОНАЛЕННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ НОРМ ДІЯЛЬНОСТІ АДМІНІСТРАТИВНИХ СУДІВ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Розвиток України як правової держави нерозривно пов'язаний з подальшим удосконаленням та реформуванням адміністративного судочинства, яке в цілому передбачає підвищення ролі діяльності адміністративних судів у питаннях розгляду та вирішення публічно-правових спорів. Одним із важливих напрямів підвищення ефективності діяльності адміністративних судів є вивчення зарубіжного досвіду реалізації нормативно-правових норм у цій сфері судочинства.

Можливість запровадження в Україні європейської практики використання нормативно-правових норм щодо організації адміністративного судочинства постає сьогодні необхідною умовою удосконалення діяльності вітчизняних адміністративних судів, а також дієвим механізмом повернення довіри населення до цих судів.

Аналізуючи значення європейського досвіду використання нормативно-правових норм у діяльності адміністративних судів для України слід відмітити, що наша держава розвивається в умовах євроінтеграції, а це зумовлює необхідність трансформації вітчизняного адміністративного судочинства до вимог часу. Крім цього, варто наголосити, що необхідність порівняльного вивчення різноманітних аспектів застосування нормативно-правових норм у функціонуванні європейських адміністративних судів є актуальною потребою визначення найбільш оптимальних шляхів удосконалення діяльності цих органів в Україні, підвищенню їх ролі в системі гарантій прав людини.

В умовах інтеграції нашої країни до європейського простору виключне значення мають вихідні положення європейських нормативно-правових стандартів у галузі юстиції, які є основою права громадян України на справедливе судочинство, забезпечення їх прав і свобод у відносинах з органами державної влади і місцевого самоуправління [1]. Більш глибокий аналіз судової системи ЄС дозволяє опосередковано виділити певні принципові підходи щодо використання нормативно-правових норм, які слід запровадити в діяльність вітчизняних адміністративних судів.

Значною допомогою у вирішенні актуальних завдань діяльності адміністративних судів в Україні є рекомендований Комітетом Міністрів Ради Європи пошук альтернатив судовому вирішенню спорів [2], а саме модернізацію процесуальних кодексів; інтенсифікацію роботи вищих